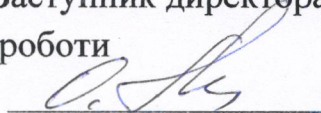

Міністерство освіти і науки України
ВСП «Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної
роботи

Оксана РАТІ
« 30 » серпня 2023 р.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

РОБОЧА ПРОГРАМА

Відділення: підприємництво та торгівля

Циклова комісія: товарознавчо-комерційних дисциплін

Спеціальність: 076 «Підприємництво та торгівля»

Освітньо-професійна програма: «Товарознавство і логістична діяльність»

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

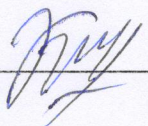
Мова викладання: українська

Ужгород 2023

Укладачі: Маріанна ДБОЛОГ, спеціаліст вищої категорії

Рецензент: Катерина КУЗЬМА, викладач, спеціаліст другої категорії,
адвокат.

Розглянуто та затверджено на засіданні
ц/к товарознавчо-комерційних дисциплін
Протокол № 1 від 29.08.23

Голова ц/к Катерина КУЗЬМА

Розглянуто та схвалено на засіданні робочої групи з розробки,
розвитку ОПП та випуску фахівців за нею
Протокол № 1 від 30.08.2023

Керівник групи: Ганна ДАНКО

1. Мета навчальної дисципліни «Правові засади захисту прав споживачів»

Робоча програма з дисципліни «Правові засади захисту прав споживачів» призначена для підготовки здобувачів освіти за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр», освітньо-професійною програмою «Товарознавство і логістична діяльність», спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля» та складена за навчальною програмою «Правові засади захисту прав споживачів» затвердженою педагогічною радою ВСП «УТЕФК ДТЕУ» від 31 серпня 2023 р., протокол № 1.

Робоча програма складається з тематичного плану, розрахованого на 90 годин (3 кредити ЄКТС) для денної та заочної форм навчання, вимог до знань та умінь здобувачів освіти, критеріїв оцінювання, списку рекомендованих джерел.

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів системи знань та здатності здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства в сфері захисту прав споживачів.

Основним завданням вивчення дисципліни є:

- надання здобувачам освіти ґрунтовних знань щодо прав та обов'язків споживачів;
- порядку захисту прав споживачів відповідно до норм чинного законодавства;
- глибоке розуміння необхідності додержання норм законодавства, знання правових наслідків, які настають за його порушення, що зумовлює правомірну поведінку;
- вивчення особливостей державного управління у сфері захисту прав споживачів; здобуття знань щодо відповідальності за порушення прав споживачів.

Предметом вивчення дисципліни є цивільно-правові відносини за участю споживачів.

Відповідно до навчального плану програма розрахована на вивчення дисципліни протягом одного семестру. Передбачено поєднання лекційних, практичних та проведення семінарських занять.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за шкалою: «5» - відмінно; «4» - добре; «3» - задовільно; «2» - незадовільно.

Основні поняття дисципліни: державне регулювання захисту прав споживачів, правовий статус споживача, державний контроль в сфері захисту прав споживачів; відповідальність за порушення прав споживачів.

Результатами вивчення дисципліни є: сформована цілісна система теоретичних знань та практичних навичок, що в майбутньому може бути використана здобувачами освіти як фахівцями у практичній діяльності, пов'язаній з необхідністю самостійного вирішення питань, щодо оцінювання: прав та обов'язків споживачів; порядку захисту прав споживачів, державного контролю в сфері захисту та відповідальності за порушення прав споживачів.

Лекційні заняття - основна форма проведення аудиторних занять, вона покликана формувати у здобувачів освіти основи знань з відповідної галузі, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи здобувачів освіти з дисципліни, а також зв'язок з іншими дисциплінами, мають інтерактивний науково-пізнавальний характер, використовуються мультимедійні презентації, випереджувальні ситуаційні завдання тощо. Основне завдання лекційного заняття – викладання конкретних тем відповідно до програми навчальної дисципліни в логічній послідовності та взаємозв'язку.

Практичні заняття спрямовані на закріплення знань, набуття вмінь і формування навичок через комплекс методів, пов'язаними із застосуванням знарядь дослідної праці.

Самостійна робота здобувачів освіти - є основним засобом засвоєння матеріалу у вільний від аудиторних занять час на основі вивчення законодавчих актів, навчальної літератури, додаткових джерел, поточної інформації, у відповідності до Положення «Про самостійну роботу здобувача фахової передвищої освіти «УТЕФК ДТЕУ».

2. Результати вивчення дисципліни

Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК3. Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість</p>
Спеціальні компетентності (СК)	<p>СК1. Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.</p> <p>СК5. Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.</p> <p>СК8. Здатність визначати та задовольняти потреби споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку.</p>

Програмні результати навчання:

Програмні результати навчання (ПРН)	<p>РН2. Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності із професійною метою.</p> <p>РН5. Здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.</p> <p>РН7. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності для подальшого використання у практичній діяльності.</p> <p>РН11. Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати їх на практиці.</p>
--	--

3. Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка 5 («відмінно»):

Здобувач освіти володіє узагальненими знаннями навчального матеріалу в повному обсязі та здатний їх ефективно використовувати для виконання всіх передбачених навчальною програмою завдань; аргументовано та творчо використовує ці знання у нестандартних ситуаціях. Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, які точні та пов'язані із сферою майбутньої спеціальності. Здобувач освіти вміє самостійно знаходити і користуватись джерелами інформації, оцінювати її. Встановлює причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки. Робить аргументовані висновки. Правильно і усвідомлено застосовує всі види довідкової, навчально-методичної документації в межах програми курсу.

Оцінку 4 («добре»):

Здобувач освіти виявив повне знання навчально-програмового матеріалу володіє основними професійними знаннями та правильно виконує переважну більшість прийомів і операцій, що необхідні для даної роботи. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює і систематизує інформацію та робить висновки. Його відповідь у цілому правильна, логічна і достатньо обґрунтована. Усвідомлено користується довідковою літературою. При відповіді та виконанні завдань припускається несуттєвих помилок, які може виправити, але окремі уміння не досить сформовані, у визначенні понять, термінології і узагальненнях мають місце окремі неточності.

Оцінка 3 («задовільно»):

Здобувач освіти частково справляється з виконанням завдань середньої важкості, не може самостійно вирішувати ситуаційні завдання, відповідь якого свідчить про розуміння основних питань дисципліни, але містить неточності і недостатньо обґрунтована, визначення понять нечіткі, неточні, уміння сформовані недостатньо, висновки і узагальнення аргументовані слабо, в них допускаються помилки, які здобувач освіти може частково виправити; спостерігається невміння працювати з документами та додатковою літературою.

Оцінка 2 («незадовільно»):

Здобувач освіти проявив серйозні прогалини у теоретичних знаннях, допускає грубі помилки, без достатнього розуміння відтворює окремі компоненти знань, фрагментарно відтворює незначну частину питань, має нечіткі уявлення про зміст дисципліни. При відповіді та виконанні завдань припускається значної кількості помилок, які самостійно виправити не може. Здобувач освіти не вміє користуватися додатковою літературою. Результат роботи відповідає мінімальним діючим якісним і кількісним показникам

4.Засоби оцінювання

Основними видами контролю оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти є:

- попередній (діагностика вхідного рівня знань здобувачів освіти);
- поточний(виявлення ступеня сприйняття і засвоєння матеріалу);
- тематичний (контроль знань окремих тем чи розділів);
- тестовий контроль(відкриті, закриті тести);
- підсумковий контроль- диференційований залік.

**5. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

Назва тем програми	Кількість годин				СРС
	Всього	Аудиторних			
		Лекційних	Практичні роботи	Семінарські заняття	
Тема 1. Вступ до курсу «Правові засади захисту прав споживачів»	12	2		-	10
Тема 2. Державне регулювання захисту прав споживачів	14	2	2		10
Тема 3. Правовий статус споживача	18	2	4		12
Тема 4. Правове регулювання якості та безпечності товарів, робіт, послуг	22	4	8		10
Тема 5. Державний контроль в сфері захисту прав споживачів	14	2	2		10
Тема 6 Відповідальність за порушення прав споживачів	10	2			8
Усього годин	90	14	16		60

**6. Зміст дисципліни (теми програми)
Структура навчальної дисципліни**

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Види роботи на занятті	Форми контролю
Тема 1. Вступ до курсу «Правові засади захисту прав споживачів» 12				
<p>Знати: -загальну характеристику законодавства України про захист прав споживачів; - основні визначення основних понять: «споживач», «договір», «виробник», «недолік», «безпека», «термін придатності»; - основні напрямки громадсько-державної політики для забезпечення захисту прав споживачів.</p> <p>Вміти: -охарактеризувати існуючий стан захисту прав споживачів в Україні; - користуватися нормативно-правовими актами.</p>	<p><u>Заняття 1</u> Лекція №1 Вступ до курсу «Правові засади захисту прав споживачів»</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття прав особи як споживача. 2. Суть та зміст дисципліни «Правові засади захисту прав споживачів». 3. Мета, завдання, об'єкт та предмет, терміни і поняття навчальної дисципліни. <p align="center">Література: № 1-4, 9-11,13,15., 18, 19</p>	2	Розповідь з елементами бесіди	
	<p><u>С.Р.С № 1</u> Історичні аспекти розвитку руху за права споживачів</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Конс'юмеризм та його зміст 2.Основні історичні етапи розвитку консьюмеризму 3.Керівні принципи ООН спрямовані на захист інтересів споживачів 4.Розвиток діяльності з захисту прав споживачів в Україні 5.Структура та напрями діяльності управлінь у справах захисту прав споживачів. 6.Документи щодо організації та порядку захисту прав споживачів. <p align="center">Література: № 1-4, 9-11,13,15., 18, 19</p>	10		Опрацювання питань плану, складання конспекту
Тема 2. Державне регулювання захисту прав споживачів 14				

<p>Знати: -основні напрямки державного регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі - структуру та напрями діяльності Державних установ захисту прав споживачів - структуру організації захисту прав споживачів громадських та інших установ;</p> <p>Вміти: - визначати основні структурні елементи системи захисту прав споживачів в Україні - користуватись статтями Закону України «Про захист прав споживачів».</p>	<p><u>Заняття №2</u> Лекція №2 . Напрями державного регулювання захисту прав споживачів в Україні План 1. Законодавство щодо захисту прав споживачів в Україні. 2. Державні органи, що здійснюють діяльність у сфері захисту прав споживачів. Література: № 1-5, 9-10,15-16,18-21.</p>	2	Елементи бесіди	Усне опитування
	<p><u>С.Р.С № 2.</u> Структура та напрями діяльності управлінь у справах захисту прав споживачів. План 1. Структура та напрями діяльності управлінь у справах захисту прав споживачів. 2.Організація та порядок роботи управління у справах захисту прав споживачів. 3. Документи щодо організації та порядку захисту прав споживачів. Література: № 1-5, 9-10,15-16,18-21.</p>	10		Опрацювання питань плану, складання конспекту
	<p><u>Заняття №3</u> Практична робота №1 Вивчення структури Закону України Про захист прав споживачів Література: № 5.</p>	2	Вирішення практичних та ситуативних завдань	Усне опитування
Тема 3. Правовий статус споживача 18				
<p>Знати: - правові основи захисту прав споживачів; - права та обов'язки споживачів; - право на інформативність;</p> <p>Вміти: - читати і розшифрувати товарну інформацію;</p>	<p><u>Заняття № 4</u> Лекція № 3 Права споживача та обов'язки споживача План 1. Загальна характеристика прав та обов'язків споживача 2. Право споживача на належну якість. 3. Право споживача на безпеку продукції (товарів, робіт). 4. Право споживача на інформацію про продукцію. Література: № 1-5, 9, 13-14,17.</p>	2	Випереджаючі завдання, елементи бесіди	Усне опитування

<p>- ідентифікувати товар у сфері обігу</p> <p>Знати: -право на безпеку; - право бути вислуханим та право на відшкодування; - сучасні проблеми споживання і захисту прав споживачів в Україні.</p> <p>Вміти: - визначати терміни подання скарг споживачами.</p>	<p><u>Заняття №5</u></p> <p>Практична робота №2</p> <p>Вивчення особливостей змісту окремих прав споживача</p> <p>Література: № 2,5.</p>	2	Вирішення практичних та ситуативних завдань	Усне опитування
	<p><u>С.Р.С № 3</u></p> <p>Правові основи захисту прав споживачів.</p> <p>План</p> <p>1. Основні етапи розвитку ринків.</p> <p>2. Історично-традиційні права виробників , продавців і споживачів.</p> <p>Література: № 1,2, 5, 9,13,14,17.</p>	6		Опрацювання питань плану, складання конспекту
	<p><u>Заняття № 6</u></p> <p>Практична робота №3</p> <p>Вивчення правових засад реалізації права споживача на інформацію</p> <p>Література: № 2, 5.</p>	2	Вирішення практичних та ситуативних завдань	Усне опитування
	<p><u>С.Р.С № 4</u></p> <p>Правові основи захисту прав споживачів.</p> <p>План</p> <p>1. Права споживачів, що визнані Міжнародною організацією прав захисту споживачів.</p> <p>2. Законодавчі та нормативні акти, що регулюють питання захисту прав споживачів в Україні.</p> <p>Література: № 1,2, 5, 9,13,14,17.</p>	6		Опрацювання питань плану, складання конспекту
	<p>Тема 4. Правове регулювання якості та безпечності товарів, робіт, послуг 22</p>			
	<p><u>Заняття № 7</u> Лекція № 4</p> <p>Якість як правова категорія</p> <p>План</p> <p>1. Поняття якості товарів, робіт, послуг.</p> <p>2. Засоби забезпечення якості товарів, робіт, послуг.</p> <p>Література: № 1-5, 8,9,13-15,17-20.</p>	2	Випереджаючі завдання, елементи бесіди	Усне опитування

<p>- оформляти документи з заміни товарів неналежної якості.</p>	<p><u>С.Р.С.№ 5</u> . Сутність поняття «безпе́ність товарів» та її законодавче регулювання План 1. Право споживача на безпеку 2. Система забезпечення безпеки продукції в Європейському Союзі 3. Регламентування безпеки продукції в Україні Література: № 1-5,8,9,13-15, 17-20</p>	<p>5</p>		<p>Опрацювання питань плану, складання конспекту</p>
	<p><u>Заняття № 8</u> Практична робота №4 Вивчення правових засад забезпечення безпе́ності харчової продукції Література: № 1-5,13,18</p>	<p>2</p>	<p>Вирішення практичних та ситуативних завдань -</p>	<p>Тестові завдання, усне опитування</p>
	<p><u>С.Р.С.№ 6</u> Права споживачів на обмін товарів належної якості План 1. Права споживачів на обмін товарів належної якості. 2. Перелік товарів належної якості, що не підлягають обміну(поверненню). 3. Як бути, якщо продавець чи виробник не виконує гарантійних зобов'язань? Література: № 1-5,13,18</p>	<p>5</p>		<p>Опрацювання питань плану</p>
	<p><u>Заняття № 9</u> <u>Лекція № 5</u> Порядок захисту прав споживачів у випадку купівлі товару з недоліками План 1. Права споживача у випадку придбання товару неналежної якості. 2. Терміни придатності та гарантійні терміни Література: № 1-5, 8,9,13-15,17-20.</p>	<p>2</p>	<p>Розповідь з елементами бесіди</p>	<p>Усне опитування</p>

	<u>Заняття № 10</u> Практична робота №5 Вивчення порядку обміну товарів неналежної та належної якості. Література: № 1-5, 8,9,13-15,17-20.	2	Вирішення практичних та ситуативних завдань	Усне опитування
	<u>Заняття № 11</u> Практична робота №6 Вивчення Права споживача у разі порушення умов договору про виконання робіт (надання послуг) Література: № 1-5, 8,9,13-15,17-20.	2	Вирішення практичних та ситуативних завдань	Перевірка виконаних завдань, усне опитування
	<u>Заняття № 12</u> Практична робота 7. Вирішення ситуаційних завдань Література: № 1-5, 8,9,13-15,17-20	2	Вирішення практичних та ситуативних завдань	Тестові завдання, усне опитування
Тема 5. Державний контроль в сфері захисту прав споживачів 14				
Знати: -порядок інспектувань підприємств торгівлі; - вимоги до оформлення матеріалів перевірок. Вміти: - додержуючись законодавства вирішувати питання організації захисту прав споживачів; - захищати свої законні права та інтереси; - здійснювати перевірку дотримання суб'єктами підприємницької діяльності гарантованих законодавством прав споживачів.	<u>Заняття № 13</u> Лекція № 6 Державний контроль в сфері захисту прав споживачів Лекція №6 План 1. Система перевірок суб'єктів господарювання. 2. Основні вимоги до оформлення матеріалів перевірок. 3. Контроль за дотриманням санітарних норм та правил на підприємствах торгівлі. Література: № 1-5, 9,14-15,17-20.	2	Випереджаючі завдання, розповідь з елементами бесіди,	Усне опитування, індивідуальні завдання
	<u>С.Р.С № 7</u> Судовий захист прав споживачів. План 1. Майнова відповідальність за шкоду, завдану дефектною продукцією або продукцією неналежної якості. 2. Судовий захист прав споживачів. Література: № 1-5, 9,14-15,17-20.	5		Опрацювання питань плану, складання конспекту

	<p>Заняття № 14 Практична робота №8 Вивчення повноважень Держспоживслужби в Україні</p> <p>Література: № :1-5, 9,14-15,17-20.</p>	2	Вирішення практичних та ситуативних завдань	Усне опитування
	<p>С.Р.С № 8 Судовий захист прав споживачів. План</p> <p>1.Розгляд справ про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). 2. Позасудовий захист прав споживачів зверненням в державні органи. Література: № :1-5, 9,14-15,17-20.</p>	5		Опрацювання питань плану
Тема 6. Відповідальність за порушення прав споживачів		10		
<p>Знати: - відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів;</p> <p>Вміти: розбиратися в питаннях юридичної відповідальності; - захищати свої законні права та інтереси.</p>	<p>Заняття № 15 Лекція № 7 Види порушення прав споживачів та відповідальність за них План</p> <p>1. Види порушень прав споживачів. 2. Види відповідальності про порушення щодо захисту прав споживачів. 3.Адміністративні та фінансові санкції за порушення законодавства «Про захист прав споживачів».</p> <p>Література: 1-5, 6-9,11-12,15,24,26.</p> <p>С.Р.С № 9 Відповідальність за порушення прав споживачів План</p> <p>1. Основний зміст ст.23 Закону України «Про захист прав споживачів». 2. Види відповідальності за порушення законодавства України «Про захист прав споживачів» Література: 1-5, 6-9,11-12,15,24,26.</p>	2	Випереджаючі завдання, бесіда	Усне опитування
		8		Опрацювання питань плану
Всього 90 год. у т.ч. лекцій -14 год, практ.- 16 год, СРС -60 год.				

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Дудла І.О. Захист прав споживачів: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 448 с.
2. Законодавство України у сфері захисту прав споживачів: зб. норм.-прав. актів / [уклад.: Резворович К. Р. та ін.] . Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ Дніпро : Біла К. О. [вид.], 2019. 483 с.
3. Іваненко Л.М., Язвінська О.М. Захист прав споживачів: Підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 496 с.
4. Основи споживчих знань: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів. / Вегера С. А., Єрохіна А. С., Максименко К. О., Притульська Н. В., Ханик-Посполітак Р. Ю.: За заг. ред. Максименко К. О., Овчарук О. В. К.: «К.І.С.», 2008. 192 с.: іл.
5. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-ХІІ : станом на 19 листоп. 2022 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>

Додатковий

6. Годяк А.І. Особливості адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері захисту прав споживачів. URL: http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo06/part_2/11.pdf.
7. Гришко У. Особливості цивільно-правової відповідальності перевізника за порушення прав споживачів транспортних засобів. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/06/2.pdf>
8. Димінська О.Ю. Особливості цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану дефектом у продукції за законодавством України та ЄС. URL: http://univer.km.ua/statti/dyminska_o.yu.
9. Зверева О.В. Захист прав споживачів. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 192 с.
10. Керівні принципи для захисту інтересів споживачів. Резолюція 39/248 Генеральної Асамблеї ООН від 09.04.1985 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_903
11. Кипаренко В. Деякі проблемні питання кримінально-правової відповідальності за порушення прав споживачів в Україні. Актуальні проблеми товарознавства, торговельного підприємництва та захисту прав споживачів: міжнар.наук.-практ. Інтернет-конф. (К, 13 берез. 2014 р.): тези доп. / відп.ред. В.А. Осика. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. С. 20-21.
12. Конак Є.І. Особливості процесів захисту прав споживачів в Україні. Молодий вчений. 2017. № 2. С. 267-271.

13. Письменна О.П., Баранова О.С., Шкринда О.М. Захист прав споживачів під час придбання продукції через мережу Інтернет. URL: http://www.pap.in.ua/1_2015/17.pdf.
14. Сапожник Д. І. Захист прав споживачів: навч. посіб.. Центр. Спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2021. 219 с.
15. Толстоног В. В. Державна політика у сфері захисту прав споживачів та її взаємозв'язок із державною споживчою політикою. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 3. С. 141-144.
16. Хацкевич Ю. М., Летута Т. М. Міжнародний консьюмеризм: навч. посібник у структурно-логічних схемах. Електрон. дані. Х. : ХДУХТ, 2018. 109 с.

Інтернет-ресурси

17. Законодавство України. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> .
18. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів - Захист прав споживачів. *Головна | ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБА*. URL: <https://dpss.gov.ua/zahist-prav-spozhivachiv> .
19. Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
20. Міністерство юстиції. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_8244.